

Дата: 23.05.2022

Урок № 44

Тема: Складоподіл і правила переносу слів з рядка в рядок. Графічне скорочення слів.

Мета: поглибити знання учнів про склад і правила переносу слів, удосконалювати вміння правильно ділити слова на склади; домогтися засвоєння учнями основних правил переносу; формувати практичні навички, спрямовані на запобігання орфографічних помилок при переносі слів; розвивати орфографічну пильність, пам'ять; прищеплювати усвідомлення того, наскільки велике значення має освіта в наш час, прагнення бути ерудованою, грамотною людиною.

Матеріали до уроку:

Складоподіл в українській мові

Слово викладача

Поділ слів на склади в українській мові не довільний, а підпорядковується таким правилам.

- **Робота з текстом підручника (сторінка 117-121)**

- **Виконання вправи**

Перепишіть слова, поділяючи їх на склади. Установіть типи складів.

Одинаця, кохання, сонце, щастя, батьки, хмаринки, срібло, український, джерельний, яскраво, думка, яблуко, викладач, кішка, кобзар, сестра, чесний, гуманий, займенник, свої, знання.

Правила переносу слів із рядка в рядок

Слово викладача

«Золоті правила переносу»

Прочитайте про основні правила переносу в підручнику

Вправа «Упіймай помилку!» (усно)

Знайдіть слова, у яких неправильно позначено перенос слів із рядка на рядок.

Виправте помилки.

П'ятикла-сник, школа імені В.-Симоненка, дит-садок побудований у 2012-р., під-живити рослини в бі-ологічному кабінеті, природ - ознавство, са-джати дерев-а, під-ручник вид-рукувано у вид-ві «Книга», директор гімназії Марія-Лук'-янець, дз-вінок, загальноос-вітня школа-I–III ступенів.

Практичне завдання. Перевірка ланцюжком

Покажіть на прикладі зазначених слів усі можливі варіанти переносу, підкресліть ті слова, які переносити не можна

Україна, Батьківщина, веселка, юність, радість, кукурудза, мільярд, джем, заєць, ГДЗ, зима, підземний, морквяний, торф'яний, п'єдестал, розмова, навчання, І. Я. Франко, павільйон.

Слово викладача: Переходимо до наступного блоку

ІІ блок - Графічне скорочення слів

Слова можна записувати скорочено з метою економії часу і текстової площини. Але скорочування повинно здійснюватися так, щоб не допустити двозначності чи непорозуміння. Графічні скорочення вимовляються повністю і скорочуються лише на письмі.

Робота з роздатковим матеріалом (на кожній парті)

Типи графічних скорочень

Графічні скорочення поділяють на кілька типів:

- 1) крапкові: *м. (місто), р.(рік);*
- 2) дефісні: *р-н (район), вид-во (видавництво);*
- 3) дробові (скінолінійні): *а/с (абонентська скринька), в/ч (військова частина);*
- 4) курсивні: на позначення фізичних величин, валют та ін. (лише після цифрових назв) - *45 т, 250 грн* (крапка не ставиться);
- 5) комбіновані: *півд.–східн.*
- 6) подвійні – графічні скорочення, як правило не подвоюються, виняток становлять: *рр. (роки), пп. (пункти).*

Примітка. У ділових паперах можна використовувати лише загальнонормативні графічні скорочення, не перевантажуючи ними текст. Необхідно дотримуватися правил їх творення і оформлення.

1) Не можна скорочувати:

псевдоніми (не Мирний, а Панас Мирний, не Л. Українска, а Леся Українка);
подвійні прізвища (не К.-Карий, а Карпенко-Карий, не Г.-Артемовський, а Гулак-Артемовський);
слова на голосну, якщо вона не початкова в слові (наприклад, **о.** – острів), і на **ъ**: Наприклад, слово спеціальний може бути скорочене: *спец., спеціальн.*

- 2) При збігу двох одинакових приголосних скорочення треба робити після першого приголосного: *карданний вал – кардан. вал.***
- 3) За збіgom двох і більше приголосних скорочення можна робити як після першого, так і після останнього приголосного: *невід'ємний – невід'єм., невідємн.***
- 4) Скорочення у множині типу роки, томи записують двома першими літерами: *рр., тт.***
- 5) Скорочуючи словосполучення, зберігають написання великих та малих літер, дефісів: *Південно-Західна залізниця – Півд.-західн. залізниця.***
- 6) На місці скорочення ставлять крапку: *обл. (область), п. (пункт).***
- 7) У одному тексті треба вживати скорочення лише в одній формі. Наприклад, скорочення слова товариш має бути вжито або у формі **м.**, або в формі **тov.****

Слово викладача

Таким чином, лексичні й графічні скорочення, якщо ними правильно користуватися, виконують дуже важливу функцію – допомагають створювати стислий, лаконічний текст без втрат інформаційного наповнення

Робота з картками за варіантами

Запишіть графічні скорочення поданих слів і словосполучень.

I варіант

Роки, громадянин, залізничо-дорожний, виконуючий обов'язки, коефіцієнт корисної дії, кілометр на годину.

II варіант

Поштова скринька, міліграм, гривня, начальник, район, дивись, примірник, сторінка

III варіант

Сільськогосподарський, військова частина, виробниче об'єднання, штука, і тому подібне, тисяча, рисунок

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку